Concluzii

Ideile despre o organizare a lexicului pe principii lingvistice apar ca urmare a distincţiilor făcute în filozofie, culminând cu Hegel, care au permis afirmarea unei realităţi lingvistice specifice, moment marcat prin apariţia în 1836 a cunoscutei opere a lui Humboldt. Aici apare viziunea limbii ca realitate structurată după principii proprii la toate nivelurile sale, iar primele încercări de teoretizare a existenţei unor structuri la nivelul lexicului unei limbi se leagă în mod direct de opera lui Humboldt.

Înainte de lucrarea lui Trier, devenită reper în domeniu, apar doar analize ale lexicului bazate pe conţinutul semantic, începând cu aceea a lui K.W.L. Heyse, precum şi observaţii legate de o structurare pe baza acestui conţinut, primul care vorbeşte explicit în acest sens fiind Richard Moritz Meyer, prin modul în care acesta înţelege semasiologia. Până la Trier s-au făcut numai observaţii cu caracter general, ivite în cadrul unor preocupări cu caracter mai larg asupra limbii. La fel este şi în cazul lui Saussure, însă, ca şi în alte domenii ale lingvisticii, principiile de bază şi instrumentarul teoretic al teoriei câmpului lexical se găsesc în opera lingvistului genevez.

Analiza evoluţiei teoriei câmpului lexical de la primele încercări până la teoria structurală elaborată de Coseriu şi a problematicii legate de baza raporturilor care-l formează – semnificatul – are ca rezultat obţinerea unei perspective complete a acestei teorii şi a diferitelor percepţii asupra organizării lexicului, începând cu ideile de ordin general ale lui Humboldt şi cu primele teoretizări asupra posibilităţii de a descoperi o structură a lexicului. Diferitele perspective, precum şi caracterul neunitar al multora dintre ele, delimitarea imprecisă a domeniului de studiu, utilizarea unui instrumentar neadecvat obiectului supus cercetării, toate acestea au condus la teorii diverse. Urmărirea acestei evoluţii până la modelul coşerian are avantajul percepţiei clare a obiectului de studiu şi al evitării falselor probleme deja abordate în studiile dedicate acestui domeniu. Efectul unui asemenea rezultat la nivel teoretic presupune ca prezentarea concretă a unui câmp să nu se

BDD-B23-06 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:58:58 UTC)

limiteze la stadiul încercărilor primilor teoreticieni din domeniu, ci să fie o prezentare a câmpurilor prin opoziţiile existente, care pot fi detectabile prin reprezentarea semantică a termenilor. Simpla redare a sensurilor din diferitele „limbi" ale unei limbi istorice (Coseriu) şi prezentarea etimologiei lor sunt mijloacele tradiţionale ale lexicografiei, care reprezintă doar punctul de pornire pentru o astfel de analiză.

Lucrările dedicate teoriei câpurilor lexicale fie nu diferenţiază între perspectiva numită aici Trier-Weisgerber şi perspectiva coşeriană, fie se limitează la teoria coşeriană, fără a analiza raportul în care aceasta se află cu perspectiva Trier-Weisgerber. De aici apar şi discuţiile în ceea ce priveşte sintagma terminologică „câmp lexical". Astfel de lucrări sunt dedicate descrierii cât mai amănunţite a termenilor care intră în câmpul onomasiologic supus cercetării (atât prin teorie, cât şi prin practică), dar fără a releva organizarea lexicului structurat prin opoziţii imediate. În principiu, ele rămân nişte lucrări de lexicografie tradiţională, adică nişte dicţionare detaliate ale unei anumite terminologii, care sunt prefaţate de o prezentare în mare măsură aproximativă a teoriei câmpului lexical. Lipsa unei înţelegeri adecvate a problematicii din acest domeniu face ca rezultatele aplicaţiilor practice să fie mai mult o reluare a informaţiei din diferite dicţionare şi lucrări în care apar diverse indicaţii suplimentare, la care, în multe cazuri, se adaugă sensuri la diferiţi autori, fapt cu totul surprinzător, dacă se are în vedere că stabilirea structurii unui câmp lexical este o întreprindere total independentă de variaţia de sens a cuvintelor (lexemelor). Probabil că această tendinţă a fost favorizată de o interpretare greşită a faptului că Trier s-a folosit de opera unui autor pentru valoarea termenilor unui câmp onomasiologic într-o anumită perioadă istorică. Trier a avut motive pe deplin întemeiate pentru a-şi axa cercetarea pe evoluţia termenilor unui câmp onomasiologic, preocuparea sa principală fiind demonstrarea existenţei raporturilor dintre aceştia. El chiar afirmă în mod explicit că analiza unui câmp lexical înseamnă cercetarea în diacronie a unui câmp onomasiologic. O analiză într-un anumit cadru istoric (şi cultural) a unui câmp onomasiologic poate fi o opţiune pentru un lingvist, însă acest lucru nu are decât o legătură foarte vagă cu ceea ce a întreprins Trier şi este complet în afara a ceea ce înseamnă câmp

BDD-B23-06 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:58:58 UTC)

lexical în urma definirii foarte clare şi coerente a acestui domeniu, în principiu, prin studiile lui Coseriu. În lucrarea de faţă sunt prezentate toate detaliile teoretice necesare unei bune percepţii a conceptului de 'câmp lexical' şi se oferă premisele şi exemplificarea pentru o aplicaţie practică adecvată, precum şi modelul pentru utilizarea rezultatelor obţinute în domeniul lexicografiei (în partea a treia), rezultate care pot fi transferate şi în manualele pentru învăţarea unei limbi străine şi care pot fi utilizate şi în traducerile automate.

Înţelegerea faptului că teoria lui Coseriu este o dezvoltare şi o reaşezare a rezultatelor vechii teorii printr-o distingere clară a diferitelor structuri lexematice ar trebui să elimine posibilitatea confuziei între perspectiva tradiţională şi cea modernă. Totuşi, pentru o indicare exactă a direcţiei coşeriene, utilizarea sintagmei terminologice „c â m p l e x e m a t i c" ar avea avantajul unei dezambiguizări în planul istoric al acestui concept şi ar corespunde şi formal domeniului din care face parte, lexematica. Conform observaţiilor făcute asupra tipologiei, câmpurile lexicale veritabile sunt doar cele unidimensionale şi cele care reflectă combinaţii ale câmpurilor unidimensionale. Ilustrarea modului în care analiza terminologiei populare a formelor de relief pozitiv a putut fi transferată într-o prezentare lexicografică s-a limitat numai la câmpurile unidimensionale sau combinaţii ale acestora.

BDD-B23-06 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:58:58 UTC)